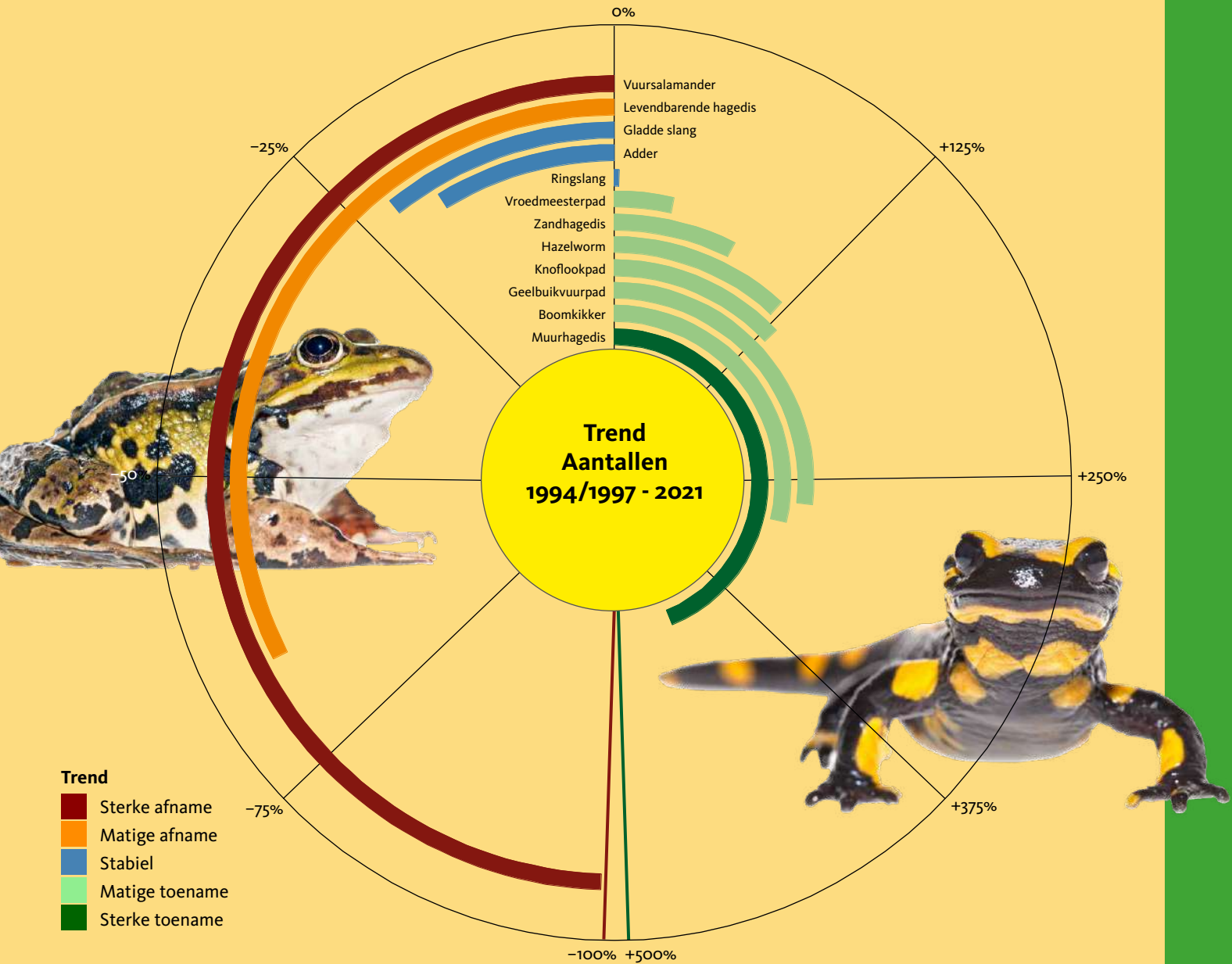




Meer weten of meedoen? Bekijk de informatie online:

- De trendgrafieken per soort, inclusief toelichting, zijn te vinden op de soortpagina's: [www.ravon.nl/soorten](http://www.ravon.nl/soorten)
- Zelf meedoen? Kijk online welke telprojecten er zijn en zie waar je bij jou in de buurt een bijdrage kunt leveren: [www.ravon.nl/tellen](http://www.ravon.nl/tellen)



# Trends Reptielen & Amfibieën



- Trend**
- Sterke afname
  - Matige afname
  - Stabiel
  - Matige toename
  - Sterke toename



**UITGELICHT: zandhagedis**

Over de hele periode sinds 1994 laat de zandhagedis een matige toename in verspreiding zien, maar de toename vlt de laatste 12 jaar af. De aantalstrend laat over de hele periode ook nog een matige toename zien, die vooral toe te schrijven is aan een sterke toename in het begin van de periode. Mogelijk profiteerde de zandhagedis van hogere temperaturen, waardoor het voortplantingssucces van deze eileggende hagedis toenam. De laatste 12 jaar vertoont de zandhagedis echter een matige afname in aantallen. Dit geldt zowel voor de populaties in het binnenland als in de duinen. Trends in aantallen zijn gevoeliger voor het signaleren van achteruitgang, doordat gekeken wordt naar de grootte van populaties, terwijl trends in verspreiding pas reageren wanneer soorten compleet verdwijnen uit gebieden. Gaat de soort hiermee de levendbarende hagedis achterna? De oorzaak is waarschijnlijk een combinatie van meerdere drukfactoren die variëren per regio. Voor het ontrafelen daarvan is meer onderzoek nodig. Gedacht kan worden aan een versnelde vegetatiesuccessie ten gevolge van stikstofdepositie, wat leidt tot het verdwijnen van structuur en open plekken voor eiafzet. Beheermaatregelen hiertegen zijn vaak te intensief, of te grootschalig, waardoor te weinig structuur overblijft voor de soort. Ook kunnen een sterk afgenomen prooidichtheid (ongewervelden), een slechtere voedselkwaliteit en verminderde toegang tot mineralen door verzuring en vermessing een rol spelen.

**Toelichting trends**

De figuren geven de ontwikkelingen van soorten weer in aantallen en verspreiding, zoals vastgesteld in de NEM-Meetprogramma's Reptielen en Amfibieën, gecoördineerd door RAVON en berekend door het CBS. De gegevens voor de aantalstrends zijn verzameld door vrijwilligers en professionals die vaste routes of wateren meerdere keren per jaar volgens protocol monitoren. Hierbij worden de waargenomen aantallen dieren per soort genoteerd. Voor alle zeven reptielsoorten en vijf amfibiesoorten zijn aantalstrends beschikbaar. De hier gepresenteerde aantalstrends gaan over de periode 1994-2021 voor de reptielen en 1997-2021 voor de amfibieën. Voor een enkele soort is de trend iets later gestart: muurhagedis 1995, geelbuikvuurpad 2000 en vroedmeesterpad 2001. De gegevens voor de trends in verspreiding zijn afkomstig van daglijstjes, waarbij alle waargenomen soorten genoteerd worden, aangevuld met losse waarnemingen uit de NDFP. Trends in verspreiding zijn beschikbaar voor alle soorten, behalve voor de boomkikker en de soorten met een beperkte verspreiding. De verspreidingstrends beslaan de periode 1990-2021 voor de reptielen en 1997-2021 voor de amfibieën. De soorten zijn gerangschikt op volgorde van hun trend; van sterke toename tot sterke afname (in % over de hele periode). De achterliggende trendgrafieken per soort zijn te vinden op de RAVON-website.